

Doplňky k rozšíření *Veronica filiformis* SMITH v ČeskoslovenskuErgänzungen zur Verbreitung von *Veronica filiformis* SMITH
in der Tschechoslowakei

Vladimír Jehlík a Bohumil Slavík

Botanický ústav ČSAV, Průhonice u Prahy

Došlo 16. srpna 1966

V roce 1961 byla publikována práce (JEHLÍK 1961), shrnující všechny dosavadní poznatky o rozšíření a výskytu *Veronica filiformis* na našem území. Později zjistili autoři a jiní botanici na území ČSSR další lokality, jejichž výčet je podán v tomto příspěvku. V roce 1948 sbíral V. *filiformis* J. FUTÁK také na Slovensku.

V ČSSR je známa nyní V. *filiformis* celkem ze 79 lokalit, z nichž se největší část (74) nalézá v Čechách. Na Moravě byl zjištěn druh dosud na třech lokalitách, na Slovensku jen na dvou. Nadmořská výška lokalit kolísá mezi 135 (Rusovec) — 610 m (Nové Město na Moravě).

Před druhou světovou válkou byla v Čechách pěstována V. *filiformis* také v zahradách v Průhonících, a to od r. 1935 (NOVÁK et GRAULICH 1935), později i v Molitorově u Kouřimě (VESELÝ 1936—1937). Zajímavé je, že V. *filiformis* proniká výjimečně v Čechách i do lesních porostů (Roztoky — vide JEHLÍK 1961, Dolní Podluží). Vzácně byla zjištěna v Čechách i na nádražích (Luh, Machnín, Spálov), což souvisí většinou s jejím dřívějším pěstováním. Železniční dopravou se totiž V. *filiformis* vůbec nerozšiřuje. Nejnověji byl druh zaznamenán v Čechách také na ploše zboeniště (Fukov).

Jako neofyt se V. *filiformis* uplatňuje v současné době nejvýrazněji na travnatých březích a v lučních porostech na aluviální nivě středního a dolního toku Jizery, kde dosahuje lokálně pokryvnosti až přes 75 %. Tvoří tam spodní vrstvu bylinného patra, podobně jako v Pojizeří na některých jiných místech v lučních porostech *Lysimachia nummularia* nebo *Cardaminopsis halleri* subsp. *halleri*. Jako příklad je možno uvést následující vegetační snímek, zapsaný druhým z autorů na louce v údolí Jizery u obce Rakousy (lokalita č. 59; datum zápisu: 10. 7. 1966; plocha snímku: 50 m²): *Veronica filiformis* 5, *Alopecurus pratensis* +, *Apera spica-venti* +, *Arrhenatherum elatius* 1, *Dactylis glomerata* 1, *Deschampsia caespitosa* +, *Holcus lanatus* + — 1, *Poa pratensis* 1, *Trisetum flavescens* 1, *Lathyrus pratensis* 1, *Trifolium pratense* +, *Trifolium repens* +, *Achillea millefolium* 1, *Aegopodium podagraria* 2, *Agropyron caninum* + — 1, *Ajuga reptans* +, *Alchemilla cymatophylla* +, *Anthriscus silvestris* r, *Bellis perennis* 1, *Campanula patula* +, *Centaurea jacea* r, *Cerastium vulgatum* +, *Chaerophyllum aromaticum* 1, *Chrysanthemum leucanthemum* +, *Cirsium oleraceum* 1, *Crepis biennis* +, *Filipendula ulmaria* +, *Galium mollugo* 1, *Geranium pratense* 1, *Geranium silvaticum* +, *Heracleum sphondylium* 3—4, *Knautia arvensis* +, *Leontodon hispidus* 1, *Pimpinella major* 1, *Plantago lanceolata* 1, *Plantago media* r, *Polygonum bistorta* 1, *Primula elatior* +, *Prunella vulgaris* 1, *Ranunculus acris* +, *Ranunculus repens* 1, *Rumex conglomeratus* +, *Taraxacum officinale* +, *Veronica chamaedrys* 1.

Lokality, na nichž se vyskytuje V. *filiformis* zplanělá nebo zdomácnělá (seznam lokalit doplňuje již dříve publikovaný soupis — JEHLÍK 1961, což je zřejmé i z číslování lokalit):

Čechy: 30. Luh, na travnaté obrubě květinového záhonu na periférii nádraží Luh pod Smrkem porost 1 dm²; na zahrádce domku č. 184 při silnici do Hejnice, 1963; ca 340 m (V. JEHLÍK).

31. Raspenava, zanikla lokalita u domku č. 57 poblíže mostu přes Smědou, 1961; ca 315 m (V. JEHLÍK).

32. Frýdlant, travnaté okraje a zahrádky v Polní ulici; v příčné uličce nad učňovským internátem v Zelené ulici, 1963; ca 310 m (V. JEHLÍK).

46. Fukov (severně od obce Království), v bývalé osadě na zatravnatělé zboeništní ploše při silnici do Šluknova SZ od kóty 372 porost 1 m², 1966; ca 330 m (V. JEHLÍK).

47. Dolní Podluží, v dubové habřině u kóty 389 u Varnsdorfu, 1957; ca 360 m (S. HEJNÝ PR).

48. Machnín, na cbažené zemině na periférii nádraží porost 10 dm², 1963; 334 m (V. JEHLÍK).

49. Lázně Libverda, hojně pod stromy na zahrádce domku č. 54 na levém břehu potůčku u silničního mostu — tam prý už v r. 1945, 1963; ca 450 m (V. JEHLÍK).

50. Bílý Potok, na zahradě domu č. 335 poblíže pravého břehu Černého potoka u silnice, 1963; ca 450 m (V. JEHLÍK et al.).
51. Kunratice, na travnatém levém břehu Smědé východně od kóty 238 porost 7 dm², 1963; ca 420 m (V. JEHLÍK et al.).
52. Předláneč, na zahradě statku č. 69 na pravém břehu Smědé na severu obce; na louce na levém břehu Smědé proti svahovému lesu severně od obce, 1961; na louce u polní cesty při stružce blíže pravého břehu Smědé západně od vrchu Hradec porost 1 m², 1962; ca 320 m (V. JEHLÍK).
53. Dolní Pertoltice, před domkem č. 60 na levém břehu potůčku u silnice do Višňové nedaleko silničního rozcestí se silnicí Frýdlant—Habartice — tam kdysi jistě pěstována, 1963; ca 280 m (V. JEHLÍK).
54. Spálov, na pravém břehu Jizery nad ústím Kamenice a na louce na levém břehu Kamenice u ústí do Jizery, 1966; 285 m (B. SLAVÍK, V. JEHLÍK); u strážního domku 27 u žel. zastávky Spálov — tam však nikdy nepěstována a v žel. zastávce porost 0,5 m², 1966; ca 300 m (V. JEHLÍK).
55. Malá Horka (východně od Železného Brodu), na pravém břehu Jizery nedaleko bývalé vápenky, 1966; 284 m (B. SLAVÍK).
56. Chlistov, na pravém břehu Jizery na západním okraji osady Dvůřka, 1966; 270 m (B. SLAVÍK).
57. Splzov, okraj louky na pravém břehu Jizery nad jezem, 1966; 269 m (B. SLAVÍK).
58. Malá Skála, v osadě Vranové na louce na pravém břehu Jizery před ústím potoka východně od kóty 465, 1966; 261 m (V. JEHLÍK).
59. Rakousy, na levém břehu Jizery mezi obcí a Betlémským mlýnem, 1966; 255 m (B. SLAVÍK PR).
60. Michovka, úvoz v třešňovce jižně od obce, 1966; ca 390 m (B. SLAVÍK PR).
61. Bělá, louky na levém břehu Jizery u hostince Zreadlová Koza severně od obce, 1966; 252 m (B. SLAVÍK).
62. Turnov, louky na obou březích Jizery severně od města, 1965; 247 m (B. SLAVÍK).
63. Nudvojovice, louka u mrtvého ramena Jizery, 1965; 246 m (B. SLAVÍK).
64. Na obou březích Jizery mezi obcemi Nudvojovice a Přepče, 1966; 245 m (B. SLAVÍK).
65. Přepče, levý břeh Jizery u obce proti ústí náhonu, 1966; 241 m (B. SLAVÍK).
66. Mokřý, louka v terénní sníženině u výtoku z mrtvého ramena na levém břehu Jizery severně od obce, 1966; 239 m (B. SLAVÍK).
67. Ploukonice, na levém břehu Jizery nad mostem, 1966; 235 m (B. SLAVÍK).
68. Svijany, na zahradě mlýna na pravém břehu Jizery — tam nikdy nepěstována; na louce na pravém břehu Jizery u žel. mostu (V. JEHLÍK) a tamtéž na levém břehu Jizery, 1966; 233 m (B. SLAVÍK).
69. Loukov, louky východně od obce na pravém břehu Jizery, 1966; 232 m (B. SLAVÍK).
70. Hradec, na levém břehu Jizery mezi osadami Hradec a Kruhy SV od obce Podolí, 1966; 230 m (B. SLAVÍK).
71. Benátky nad Jizerou, na pravém břehu Jizery SV od města, 1966; 195 m (B. SLAVÍK PR).
72. Černolice, zplanělá v trávníku na břehu potůčku na pozemku Stanice alpinek ČSAV, 1964 (J. SOJÁK); ca 340 m.
73. Dolní Mokropsy, na trávníku na levém břehu Berounky mezi zahrádkami chat a na jedné zahradě, 1965 (D. Blažková PR); ca 200 m.
74. Příchovice, na louce na břehu potůčku poblíže Černého rybníka severně od obce, 1964 (J. Soják); 285 m; na trávníku pod stromy v zahradnictví Výzkumného ústavu okrasného zahradnictví a krajinářství v obci porost 2 m² — tam kdysi pěstována, 1966; ca 300 m (V. JEHLÍK).
75. Vrchotovy Janovice, v parku u potůčku v obci, 1964 (M. DEYL PR); 427 m.
76. Havlíkův Brod, na Špitálské stráni, před r. 1955 (KOBRE 1964); hojně na louce na břehu Sázavy poblíže Špitálského Dvora, 1959 (ČÁBERA 1965); ca 420 m.
- Morava: 77. Nové Město na Moravě, na zahradě domu č. 415 — tam asi od r. 1940—1942, kdysi zaslána velmi pravděpodobně firmou Vaněk z Chrudimi, 1961; ca 610 m (M. SMEJKAL BRNU; M. SMEJKAL podle pís. sdělení).
- Slovensko: 78. Rusovce, v zámeckém parku, 1948 (J. FUTÁK SLO; J. HOLUB podle úst. sdělení); 135 m.
79. Palota, na pastvině u cesty na svazích pod železniční zastávkou Palota, 1962 (SOJÁK 1963); ca 490 m.

Zusammenfassung

Im Beitrage sind 34 neue Lokalitäten *Veronica filiformis* in der Tschechoslowakei angeführt. Zur Zeit sind in der ČSSR insgesamt 79 Lokalitäten bekannt (cf. JEHLÍK 1961), hievon 74 in Böhmen, 3 in Mähren und 2 in der Slowakei. Die Meereshöhe dieser Lokalitäten bewegt sich zwischen 135 (Rusovce) — 610 m (Nové Město na Moravě).

V. filiformis dringt in Böhmen ausnahmsweise auch in Waldbestände vor. Sie wird überhaupt nicht durch Eisenbahntransport verbreitet. Am häufigsten ist *V. filiformis* besonders im Jizera-Tal in Nordböhmen verbreitet, wo sie stellenweise auf alluvialen Wiesen grosse Bestände mit einem höheren Deckungsgrad als 75% bildet.

Literatura

- ČÁBERA A. (1965): O výskytu některých rostlinných druhů na Humpolecku. — Zprávy Muzeí jihočeského Kraje, České Budějovice, 1965/2 : 25—28.
JEHLÍK V. (1961): Rozšíření *Veronica filiformis* Smith v Československu a poznámky k jejímu výskytu. — Preslia 33 : 315—321.
KOBŘELE A. (1964): Květena střední Sázavy a dolní Želivky. — Preslia 36 : 195—207.
[NOVÁK B. et GRAULICH J.] (1935): Katalog spolkových zahrad Dendrologické společnosti. — Praha.
SOJÁK J. (1963): Taxonomische und phytogeographische Bemerkungen zur tschechoslowakischen Flora. — Novitates bot. Horti bot. Univ. Carol. pragensis, Praha, 1963 : 44—51.
VESELÝ J. (1936—1937): Molitorov veľkozávod školařský. — Praha.

Beitrag zur Flora Bulgariens

Příspěvek ke květeně Bulharska

Miloš Král*

Eingegangen am 18. Mai 1965

Abstrakt — In diesem Beitrag werden zwei neue floristische Funde aus Bulgarien beschrieben. Die Art *Andrachne telephioides* L. wurde erst unlängst an wenigen Orten in Bulgarien entdeckt. *Angelica pančićii* VANDAS ist bis jetzt (soweit ich erfahren konnte) nur aus den Gebirgen Bulgariens bekannt.

1. *Andrachne telephioides* L. Bulgaria, distr. Burgas; apud viam in silva (*Carpinus orientalis*, *Quercus*; arboribus parvis, paene fruticiformibus) inter vicos Obzor et Banja; solo terreno, sicco; 19. 9. 1962 (fruchtend). Herb. M. Král 1198. Von dieser Art habe ich nur ein Exemplar gefunden, dem ich zwei Zweiglein entnommen habe. Ich konnte jedoch auf der Lokalität nur etwa fünf Minuten (während des Aufenthaltes des Autobusses) verweilen und es ist mir nicht gelungen diesen Platz wieder zu besuchen.

Diese Art wurde in Bulgarien erst im Jahre 1959 entdeckt. Ich habe in der Literatur bis jetzt die Angabe von vier bulgarischen Lokalitäten gefunden: 1. Bez. Petrič, Struma-Tal, zwischen den Dörfern Kulata, Novo Chodžovo und Dolno Spančevo, 1959 (VELČEV et BONDEV); 2. Bez. Plovdiv, 1959 (nach VICHODCEVSKI); 3. Bez. Pazardžik, beim Bahnhof Ognjanovo, 1960 (VICHODCEVSKI); 4. Bez. Burgas, am Strande beim Kap Emine, 1960 (ČERNOCH in litt., nach VICHODCEVSKI). Die hier angegebene neue Lokalität liegt der vierten am nächsten, ist jedoch bis jetzt die einzige Fundort nördlich der Stara Planina.

2. *Angelica pančićii* VANDAS. Bulgaria, distr. Varna; humido loco sine arboribus in silva apud opp. Zlatni Pjasáci; alt. ca. 100 m s. m., solo terreno, humido; disperse; 2. 8. 1963. Herb. M. Král 1611. Die Pflanzen wachsen hier in einer sehr nassen Lichtung in einem Walde eines Longoza-Typus. Auf der Lokalität ist *Calystegia silvatica* (WALDST.) GRISB. ssp. *silvatica* sehr häufig, im benachbarten Walde (vorwiegend *Carpinus orientalis*) waren ausser anderen die bemerkenswertesten Funde: *Circaea lutetiana* L. (Herb. M. Král 1520), *Sison amomum* L. (Herb. M. Král 1595; beide Arten sind in Bulgarien nach STOJANOV et STEFANOV selten) und *Chaerophyllum byzantinum* Boiss. (Herb. M. Král 1510).

Die Verbreitung von *Angelica pančićii* in Bulgarien wird von STOJANOV et STEFANOV (1948) folgendermassen angegeben: „In der Bergstufe. Ziemlich häufig in allen höheren Gebirgen in Bulgarien.“ Das Vorkommen in einer niedrigen Lage ist daher ungewöhnlich.

* Adresse: Klatovy 230/IV.